

метадані

Заголовок

Диплом_Пузиревський_антиплагіат.doc

Автор

Пузиревський Георгій Костянтинович

Науковий керівник / Експерт

Пузиревський Георгій Костянтинович

підрозділ

East Ukrainian National University named after Volodymyr Dahl

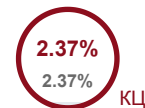
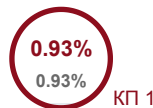
Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про **МОЖЛИВІ** маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		6
Інтервали		0
Мікропробіли		4
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		1

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

6539

Кількість слів

49922

Кількість символів

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	Кількість ідентичних слів (фрагментів)	Колір тексту
1	«Інформаційна система оцінки кредитоспроможності юридичних осіб» 10/5/2017 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (відділ координації та моніторингу періодичних фахових видань)	14	0.21 %
2	https://otherreferats.allbest.ru/finance/00174600_0.html	13	0.20 %
3	http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/18957/Kushnir_Kharakterystychni_os_oblyvosti_onlain-kredytuvannia.pdf?sequence=3&isAllowed=y	10	0.15 %
4	https://www.doccity.com/ru/upravlinnya-problemnimi-kreditami-v-at-ukrsibbank/7098821/	7	0.11 %
5	https://www.doccity.com/ru/upravlinnya-problemnimi-kreditami-v-at-ukrsibbank/7098821/	7	0.11 %

6	https://www.studocu.com/uk/document/%D1%8Cvivs%D1%8Cky-natsional%D1%8Cnyj-universitet-imeni-ivana-franka/mezhdunarodnaya-ekonomika/ukrposhta-financial-statements-2021-1-1-1/52096517	5	0.08 %
7	https://otherreferats.allbest.ru/finance/00174600_0.html	5	0.08 %

з бази даних RefBooks (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

з програми обміну базами даних (0.21 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	«Інформаційна система оцінки кредитоспроможності юридичних осіб» 10/5/2017 Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman KNEU (відділ координації та моніторингу періодичних фахових видань)	14 (1)	0.21 %

з Інтернету (0.72 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	https://otherreferats.allbest.ru/finance/00174600_0.html	18 (2)	0.28 %
2	https://www.docsity.com/ru/upravlinnya-problemnimi-kreditami-v-at-ukrsibbank/7098821/	14 (2)	0.21 %
3	http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/18957/Kushnir_Kharakterystychni_os_oblyvosti_onlain-kredytuvannia.pdf?sequence=3&isAllowed=y	10 (1)	0.15 %
4	https://www.studocu.com/uk/document/%D1%8Cvivs%D1%8Cky-natsional%D1%8Cnyj-universitet-imeni-ivana-franka/mezhdunarodnaya-ekonomika/ukrposhta-financial-statements-2021-1-1-1/52096517	5 (1)	0.08 %

Список прийнятих фрагментів (немає прийнятих фрагментів)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗМІСТ	КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)

ВСТУП

Банківська система є вагомю часткою економіки будь-якої держави. Саме банківські установи забезпечують мобілізацію та зберігання грошових коштів підприємств та населення. Це дозволяє акумулювати та інвестувати банківський капітал, що допомагає зростанню економіки. Також банки кредитують та фінансують різні проекти, що допомагає розвиватися бізнесу, створювати нові робочі місця та стимулювати активність інвестиційної діяльності в економіці. Операції з кредитування містять різні типи взаємовідносин між позичальником і кредитором, беручи до уваги надання коштів, поруки, гарантій та інших зобов'язань. Від якості та обсягу банківського кредитного портфелю залежить його дохідність. Є купа факторів, що впливають прямо або опосередковано на банківські кредитні операції. До них належать: монетарна політика, економічні умови, кредитний ризик, регулятивне середовище, а також міжнародне оточення та якість активів.

Після повномасштабного вторгнення у 2022 році з боку РФ, відбулося вагоме погіршення ситуації в усіх сферах життя. Державна економіка зазнала важкого удару: відбулося коливання валютного курсу, підвищився рівень інфляції, зросла облікова ставка тощо. Через такі зміни банківський сектор стикнувся зі значною кількістю проблем: збанкрутіла значна кількість підприємств, погіршилася платоспроможність населення, що привело до погіршення здібності погашати позичальниками заборгованості. Також до проблем слід віднести зростання частки непрацюючих кредитів, зниження попиту на кредитування на інше.

Через значне погіршення стану кредитних операцій, що неминує веде до погіршення ліквідності, фінансових результатів та фінансового стану загалом в банку, дуже важливо вивчити теоретичні та практичні засади аналізу кредитних операцій банку та шляхи збільшення їхньої доходності, з метою оцінки кредитного портфелю банку, що досліджується, а також для розвитку економіки країни та

фінансової системи в цілому.

Метою роботи є проведення аналізу банківських кредитних операцій та визначення путей збільшення їх доходності.

Згідно до мети, виділено такі завдання дослідження:

- 1) вивчити економічну сутність банківських кредитних операцій;
- 2) обстежити стан інформаційного забезпечення аналізу банківських кредитних операцій;
- 3) оцінити стан фінансової та економічної діяльності АТ «Укрсиббанк»;
- 5) здійснити аналіз кредитного портфеля АТ «Укрсиббанку»;
- 6) розкрити напрями збільшення доходності кредитного портфеля АТ «Укрсиббанк».

Об'єкт дослідження - аналіз кредитних операцій банку та напрями зростання їхньої доходності.

Предмет дослідження - є вивчення теоретичних та практичних засад засади аналізу кредитного портфеля АТ «Укрсиббанк».

В роботі було використано такі методи дослідження: абстрактно-логічний метод, метод порівняння і теоретичного узагальнення; графічний, табличний метод реалізації результатів та узагальнення

Інформаційну базу дослідження складають нормативні та законодавчі акти; матеріали праць зарубіжних і українських вчених,

інформація офіційного сайту Національного банку України, офіційні статистична та фінансова звітність банків, фінансова звітність АТ «Укрсиббанк».

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ БАНКІВСЬКИХ КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ

- . Економічні основи здійснення банківських кредитних операцій

Теоретичні та прикладні аспекти аналізу кредитних операцій висвітлені в роботах зарубіжних та вітчизняних вчених (Антипенко Н. В., Косова Т. Д., Зінченко А. В., Мелехтя В. Ю., Верхоглядова Н. І. Сидоров О. А., та інші). Втім, єдиного розуміння щодо сутності «кредитних операцій» в нормативних актах та науковій літературі не вироблено. Так, Зінченко А. В та Мелехтя В.Ю кредитні операції визначають як «відношення між позичальником та кредитором з приводу певної грошової суми у тимчасове користування, її оплата й повернення» [1, с. 18].

Згідно інформації ГКУ [2, ст. 345], банківськими кредитними операціями є розміщення ними від свого імені, на власних умовах та власний ризик, коштів, які були залучені від позичальників. Відповідно до норм Закону України «Про банки і банківську діяльність» [3, ст. 49], банківські операції можна віднести до кредитних, у разі якщо вони виникають на ринках капіталу з застосуванням власного імені; також надаються поручительства і гарантії, а також з боку третіх осіб інші зобов'язання, здійсненню яким властива грошова форма; можуть бути придбані права вимоги за надані послуги чи товари щодо виконання зобов'язань у грошовому виразі, за наявності умов особистої відповідальності за ризик, що передбачає прийом платежів (факторинг) та здійснення визначених вимог.

Можна виділити два типи кредитних операцій - пасивні та активні (рис. 1.1). При виконванні активних операцій банківська установа є кредитором, надаючи кошти фізичним та юридичним особам. Ілюстраціями активних операцій є: лізинг, факторинг, видача поруки чи гарантії, операції з векселями.

Рис. 1.1. Типи кредитних операцій банку

До пасивних операцій належать ті, при яких банківська установа виступаючи в ролі позичальника залучає кошти клієнтів. Це можуть відбуватися шляхом залучення депозитів, отримання кредитів від других банків, або випуск цінних паперів. На рис. 1.2 подано найбільш розширену класифікацію банківських кредитних операцій.

Рис. 1.2. Класифікація банківських кредитних операцій

Серед різних банківських операцій, саме кредитна діяльність забезпечує отримання банком основного прибутку, втім, такі операції належать до найбільш ризикованих. При видачі кредитів, позичальник та кредитор користуються певними принципами кредитування: строковість, цільовий характер, платність, повернення та забезпеченість кредиту (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Головні принципи кредитування

Якщо позичальник недотримується цих принципів кредитування, то банківські установи стикаються з невизначеністю щодо вчасного повернення кредиту та в повному обсязі. Банки зобов'язані перетворювати цю невизначеність в ризик, з метою подальшого детального аналізу кредитоспроможності позичальників та визначення рівня кредитних ризиків щодо них. Оцінка кредитоспроможності позичальників базується на аналізі їхньої кредитної історії та фінансового стану можливого боржника. Згідно до відповідної Постанови НБУ, яка дає можливість українським банкам розраховувати розмір кредитного ризику активних операцій банків [9], банк характеризує клас боржника та здійснює розрахунок інтегрального показника позичальника та (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Розподіл боржників за рівнем кредитоспроможності

Розглянемо характеристику кожного з цих класів.

Клас А (високий) надається позичальнику при виконанні таких умов: фінансова діяльність є дуже доброю; сума погашення основної суми боргу та відсотків складає не більше 50% чистого доходу боржника; платежі затримуються на термін не більше 7 днів; позичальник має в наявності ліквідні кошти; вищими за норми мають бути коефіцієнти платоспроможності.

Клас Б (добрий) надається у разі, якщо фінансова діяльність позичальника наближається до класу «А» за характеристиками. Втім ймовірність в довгостроковій перспективі зберегти її на цьому рівні є низькою; сума погашення складають не більше 60% чистого доходу (ЧД) позичальника; 8-30 днів має бути відстрочка платежу; всі інші коефіцієнти мають знаходитися в межах норми.

У випадку, якщо фінансова діяльність є задовільною та вимагає більш детального контролю, виплати за відсотками та боргом складають не більше 70%; відтермінування за платежем складає 31-60 днів та певні коефіцієнти є нижчими за норму, то позичальнику

привласнюється клас В (задовільний).

До класу Г належать боржники, фінансова діяльність у яких є незадовільною і її нестабільність виявлятиметься протягом цілого року, за процентами і позичкою покриття складає не більше 80% ЧД позичальника, 61-90 днів може складати відстрочка платежу та трохи нижчими за норму мають бути інші коефіцієнти.

Фінансова діяльність за умов поганої кредитоспроможності (клас Д), є незадовільною та збитковою, сума погашення процентів та основної позики складає понад 80% ЧД боржника, більше 90 днів є затримка платежу, коефіцієнти платоспроможності також є значно нижчими за норми. До того ж, до важливого чинника, який має вплив на оцінку кредитоспроможності боржника є присутність застави. Перед заключенням кредитного договору та укладання договору застави гарантії (іпотеки), банк оцінює вартість заставленого забезпечення/майна та перевіряє наявність документів, що вказують на державну реєстрацію цих документів згідно вимог діючого законодавства [10, с. 106]. Після визначення класу боржника, банк висуває умови, на яких буде видаватися кредит (наприклад, термін, відсоткова ставка, та інші умови) для мінімізації кредитного ризику.

Також до важливих факторів зменшення кредитних ризиків належить відповідне управління не лише певними кредитними операціями, але й кредитним портфелем - як їх сукупністю.

Під кредитним портфелем банку розуміють загальний обсяг усіх кредитів, що надаються банком, для отримання максимального доходу при досягненні певного ступеня ризиків. Банківський кредитний портфель формується через реалізацію послідовності певних етапів:

1. Виділяються загальна стратегія, положення та цілі банківської кредитної політики.
2. Визначаються об'єкти кредитування, які будуть вводитися до складу кредитного портфеля.
3. Здійснюється оцінка стану кредитного портфеля та для вчасного виявлення відхилень від зонайкращого стану, використовується механізм щодо оперативного управління [11, с. 181-182].

Для вироблення якісної структури банківських активів, банки утворюють за критеріями ризику та етапами кредитування внутрішню кредитну політику, що дозволяє визначити круг основних завдань і цілей діяльності банків, а також методи їх звершення. Банки утворюють кредитну політику, ураховуючи різні чинники, що впливають на банківську діяльність (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Чинники, що впливають на діяльність банку

Продовження табл. 1.1

Банківська установа не може здійснювати контроль зовнішніх факторів, тому при опрацюванні кредитної політики важливим є можливість підлаштування банку до умов сьогодення. Для впливу на внутрішні фактори або їхнього повного контролю, банківська установа має здійснювати фінансовий моніторинг. При цьому має аналізувати діяльність конкурентів та свою діяльність, з дотриманням нормативів, встановлених НБУ. Показники, що застосовують банки при оцінці якості банківського кредитного портфеля, головним чином визначаються ринковою кон'юктурою. Згідно світового досвіду якість банківського кредитного портфеля слід оцінювати за розробленою спеціально системою фінансових показників. Зазвичай вживають п'ять груп показників:

1. прибутковість банківського кредитного портфеля;
2. валовий показник якості кредитного портфеля;
3. розроблена політика ризиків;
4. якість управління банківським кредитним портфелем;
5. достатність сформованих банківських резервів з метою покриття збитків за кредитними операціями [17, с. 137].

Найбільш негативним та очевидним показником при вивченні банківських кредитних операцій є ступінь непрацюючих кредитів. Так, питома вага непрацюючих кредитів у 2022 році, в загальному обсязі кредитного портфеля складала 38%, що дорівнює 432 млрд. грн., що більше на 8% показника минулого року (345 млрд грн) [18]. На рис. 1.5 наведено поточний стан щодо обсягів та частки непрацюючих кредитів деяких банків України за 2023 рік.

Рис. 1.5. Поточний стан непрацюючих кредитів по банківській системі України

Обсяг непрацюючих кредитів (NPL) За I півріччя 2023 року в цілому по банківській системі України зменшився на 0,7%, або на 2,8 млрд грн і дорівнював 422,4 млрд грн. станом на 01.01.2024 року. У загальному кредитному банківському портфелі, питома вага NPL за звітний період знизилася з 38,9% до 37,4%.

Станом на початок 2024 року більше 83% (352,6 млрд грн) загального масштабу непрацюючих кредитів було сконцентровано у державних банках. Портфель непрацюючих кредитів за аналізований період державних банків підійнявся на 10,2%, що відповідає 32,5 млрд грн. В той же час відбулося і збільшення обсягу працюючих кредитів, що були надані банками державного сектору, на 6,2%, або на 41,7 млрд грн (рис. 1.6). Це відзначилося на зменшенні питомої ваги NPL у кредитному портфелі державних банків станом на 01.07.2023 з 52,6% до 50,9% станом на 01.01.2024 року.

Рис. 1.6. Динаміка частки непрацюючих кредитів за банківською системою за 2021-2023 роки

В цілому слід зазначити, що кредитні операції грають істотну роль не лише в банківській діяльності, але й загалом в економіці країни. Це пояснюється тим, що кредитні операції займають превалюючу частку в доходах банку та надають можливість фізичним та юридичним особам мобілізувати на різні потреби додаткові фінансові ресурси. З метою отримання прибутку слід урахувувати вплив внутрішніх та зовнішніх чинників на діяльність банку. Для цього слід ретельно аналізувати кредитну спроможність потенційних позичальників, з метою максимального зменшення імовірності непогашення боргу, що дозволить знизити питому вагу непрацюючих кредитів в загальному масштабі кредитного портфеля банку.

- Інформаційний супровід аналізу банківських кредитних операцій

Аналіз банківських кредитних операцій являє собою оцінку рентабельності та доходності цих операцій, що пов'язано з аналізом фінансового стану банку при застосовуванні різних фінансових та економічних показників, з метою визначення ефективності діяльності банківської установи та факторів впливу на неї.

Вітчизняним законодавством визначено вимоги, яких мають дотримуватися банківські установи для їх відповідної діяльності. Так, відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» при створенні банку його статутний капітал має складати не менше 200 мільйонів гривень [3]. При цьому відрахування в резерви складатимуть не менше 5% чистого прибутку банку до досягнення ним розміру у 25% регулятивного капіталу. Окрім цього, НБУ визначено економічні нормативи, яких виділяються нормативи кредитного ризику - Н7, Н8, Н9, що застосовуються задля введення обмежень на можливі збитки банківських установ через відмінні групи позичальників та види кредитів.

В табл. 1.2 показано динаміку економічних нормативів по кредитному ризику за 2022-2023 рр.

Таблиця 1.2

Нормативи кредитного ризику по банківській системі України за 2022-2023рр.

Продовження табл. 1.2

З наведеної табл. 1.2 можна побачити, що взагалі банківські установи України дотримуються економічних нормативів по кредитному ризику.

Зміна значень нормативу (Н7) - кредитного ризику на одного контрагента - демонструє поступове у 2023 році порівнюючи з 2022 з 18,95% до 17,80%, що слід вважати позитивним результатом.

Подібна ситуація простежується за нормативом великих кредитних ризиків (Н8), який також знизився з 88,08% на 01.12. 2022 року до 85,14 на 01.03. 2023. Така динаміка також є позитивною.

За нормативом (Н9) кредитного ризику за операціями, що пов'язані з банком також відмічена позитивна динаміка, оскільки його значення знизилася з 3,65% на 01.12.2022 року до 2,60% у березні 2023 року (рис. 1.7).

За результатами аналізу економічних нормативів, слід зробити висновки, що не дивлячись на існуючі складності, на кінець 2022 року та початок 2023 року банківська система України була достатньо стабільною.

Рис. 1.7. Динаміка нормативів кредитного ризику банків

Як вже було зазначено вище, кредитний ризик є одним з факторів впливу на ефективність кредитних операцій. Термін «аналіз ризику» використовується з метою оцінки, для визначення потенційної можливості несприятливих подій негативно впливати на навколишнє середовище та банк. Здійснення аналізу ризиків стає базисом допомоги банківській установі у встановленні доцільності ухвалення кредитної заявки, а також дій, які дозволяють забезпечити захист особистих інтересів та мінімізувати збитки. Такий тип аналізу допомагає збалансувати між ризиками та їх зниженням. Ризик - аналітики доволі часто співпрацюють із спеціалістами з прогнозування з метою зменшення впливу непередбачених майбутніх негативних наслідків.

Виділяють такі дві групи аналізу ризиків:

- 1) аналіз ризику кількісний, що опирається на використанні моделювання та математичних моделей та дозволяє встановлювати значення ризику;
- 2) аналіз ризику якісний, в його основі лежить сприйняття людини особисте, що є базою для виробництва моделі ризику згідно до певного сценарію.

Сутність кредитного ризику визначається Положенням НБУ №351 «Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями» [9]. В Положенні зазначено, що кредитний ризик це сума очікуваних втрат (збитків) за активними операціями, що отримані в результаті дефолту контрагентів/боржників. При формуванні сутності кредитного ризику розраховують також імовірність дефолту контрагентів/боржників, експозицію під ризиком та суму збитків в разі дефолту. В міжнародній практиці прийнято виділяти чотири типи аналізу ризику (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Види аналізу ризику

При розрахунках кредитних ризиків бувають як позитивні так і негативні моменти.

До переваг слід віднести оцінку кількісну ризику. Це дозволяє банківській установі розрахувати фінансові результати майбутніх рішень.

Аналіз кредитних ризиків у деяких випадках може привести до уникнення збитків в повному обсязі (наприклад, у разі, якщо не видавати кредитні кошти позичальнику з невисокою кредитоспроможністю. Також це може допомогти розробити плани дій на непередбачений випадок, що має зменшити збитки. Також дослідження ризиків дозволяє виявляти ознаки раннього попередження про можливі потенційно жакливі події. К прикладу, інформація про клієнта може виявитися не захищеною підходящим чином. Аналіз ризиків в даному випадку може привести до поліпшення надійнішої документації, засобів внутрішнього контролю та в цілому зменшення ризиків. До недоліків процесу аналізу кредитних ризиків слід віднести вірогідність даного показника, оскільки не можливо чітко спрогнозувати можливість виникнення ризикової події. Також на визначення кредитного ризику має вплив багато різних факторів, що може ускладнювати кожного разу відповідне визначення ризику. Неможливість передбачати неординарні події є ще одним із недоліком, до яких належить світова фінансова криза 2008 року. [21].

У зв'язку з початком повномасштабного вторгнення росії та введенням на всій території України військового стану, НБУ запровадив зміни в оцінці кредитного ризику, що мають прямий вплив на банківські кредитні операції [22]. До пом'якшень можна віднести такі:

- перспектива допущення невизнання банками ситуації дефолту при наявності за кредитами довгострокової реструктуризації, в результаті чого чиста поточна вартість (NPV) вкорочується на суму, більшу ніж 10%;
- тимчасове зупинення дії особливостей кредитного ризику, що має відповідати високому рівню, що визначені на базі оцінки боргового навантаження боржників та фінансових результатів;
- обсяг кредитів, що надані юридичним особам, розрахунок якого банк може виконувати із застосуванням групової основи, зріс з 5 млн грн. до 20 млн грн.;
- зменшення питомої ваги ризику (RWA) зі 150% до 100, тобто на 50% для споживчих незабезпечених кредитів.

Для більш всебічного аналізу банківських кредитних операцій необхідно провести дослідження галузевої структури кредитного портфеля. Це дозволить визначити збиткові та прибуткові види економічної діяльності, що дозволить в свою чергу провести диверсифікацію кредитів за найбільш прибутковими сферами.

Доволі важливим показником при дослідженні кредитних операцій є визначення їх динаміки. Цей показник зображає темпи зростання чи

зниження банківської кредитної діяльності. Потрібно при його розрахунку обов'язково ураховувати показник інфляції, а надалі застосувати метод бенчмаркінгу - тобто дослідити, чи така динаміка є характерною для всієї банківській системі, чи вона властива лише у банку, що досліджується.

Як було зазначено вище, однією з суттєвих компонентів при дослідженні банками кредитних операцій є розмір непрацюючих кредитів (NPL). Їх рівень має прямий вплив на банківську дохідність та на ситуацію в економіці загалом. Можна засвідчити, що цей показник зібрав в собі всі інші показники, оскільки від погашення кредитів, їх оборотності, розподілу за видами діяльності кредитів залежить сума непрацюючих кредитів.

Інформаційною складовою для аналізу кредитного портфеля банку є фінансова звітність позичальника:

1. Звіт про фінансовий стан - **форма No 1** ;
2. **Звіт про сукупний дохід - форма No 2;**
3. Звіт про **рух грошових коштів - форма No 3;**
4. **Звіт про власний капітал - форма No 4;**
5. планові показники підприємства: бізнес-плани, технічне обґрунтування для отримання кредиту, тощо [27, с. 66].

Також для аналізу кредитних операцій використовують фінансову звітність банківської установи, дані Національного банку України, аналітичну інформацію за кредитними справами позичальників дані та рейтингових агентств.

Розділ 2. АНАЛІЗ кредитного портфеля АТ «Укрсиббанк»

2.1. Оцінка стану фінансової та економічної діяльності АТ «Укрсиббанку»

АТ «Укрсиббанк» починаючи з 1990 року пропонує своїм клієнтам фінансове обслуговування високого рівня з дотриманням найкращих європейських фінансових стандартів.

АТ «Укрсиббанк» здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії, що видані Національним банком України, Міністерством фінансів України та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Банк є учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, що забезпечую повернення вкладів в розмірі 200 тис. грн на в одній установі та одну особу, якщо НБУ прийме рішення про віднесення банківської установи до неплатоспроможних та відкриє процедуру ліквідації даного банку. До основної діяльності АТ «Укрсиббанк» належить надання банківських послуг фізичним та юридичним особам в Україні.

Починаючи з 2006 року АТ «Укрсиббанк» є частиною міжнародної фінансової групи BNP Paribas, яка має 200-річну історію, є лідером у Єврозоні та горду політику корпоративної соціальної відповідальності.

А починаючи з 2021 року АТ «Укрсиббанк» є членом Глобального договору ООН. Банк засвідчив дотримання десяти основних принципів Глобального договору, пов'язані з трудовими відносинами, захистом прав людини, боротьбою з корупцією та охороною довкілля.

АТ «Укрсиббанк» ставить за мету бути більш надійним та актуальним компаньйоном, який підтримує працівників та клієнтів, шляхом надання банківських послуг високої якості за допомогою головної європейської групи, робить свій внесок в розвиток економіки України та має вплив на розвиток суспільства. Для досягнення своєї мети, АТ «Укрсиббанк» направляє свої сили на обслуговування трьох вирішальних секторів: малих та середніх підприємств, корпоративних клієнтів та роздрібного бізнесу. АТ «Укрсиббанк» забезпечує великий набір послуг для цих секторів, включно з кредитуванням, платіжними рішеннями, залученням депозитів, наданням послуг зі страхування та впровадження цифрових інновацій з метою об'легшення угод та транзакцій. В табл. 2.1 наведено загальні дані про АТ «Укрсиббанк»:

Таблиця 2.1

Загальні дані про АТ «Укрсиббанк»

Акціонерне товариство «Укрсиббанк» є резидентом України та зареєстровано на її території. Оскільки банк створено у формі акціонерного товариства, отже його власники можуть мати обмежені частини, що згідно до вимог законодавства відповідає кількості акцій, які знаходяться у їх власності. На рис. 2.1 наведено схема структури власності «Укрсиббанк». Банк є підприємством, що має суспільний інтерес відповідно до вимог Закону про бухгалтерський облік та фінансову звітність.

Станом на 31.12. 2023 року «Укрсиббанк» має дві дочірні компанії: - ТОВ «УКРСИБ-ФІНАНС» Україна, що знаходиться за адресою (м. Харків, вул. Дарвіна, 20) та АТ «КУА АПФ «УКРСИБ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ», розташоване у м. Київ, по вул. Іллінська, 8.

Рис. 2.1. Структури власності АТ «Укрсиббанку»

До вищого органу управління, який приймає рішення, які стосуються забезпечення банківської діяльності АТ «Укрсиббанк». Належать Загальні збори акціонерів. Правління банку є виконавчим органом, яке виконує управління діяльністю банку. Наглядова Рада Банку є органом, що захищає права вкладників, інших кредиторів та банківських акціонерів а також виконує контрольні функції за діяльністю Правління банку.

«Укрсиббанк» також створює різні департаменти з метою забезпечення системи внутрішнього контролю (Департамент ризик-менеджменту, департамент внутрішнього аудиту, Департамент комплаєнс Контролю), які в цілому організують систему банківського внутрішнього контролю. Детальна інформація щодо організаційної структури АТ «Укрсиббанк» подано на рис. 2.2.

АТ «Укрсиббанк» направляє свою діяльність за чотирма основними напрямками. До першого напрямку належить перехід на альтернативні нові джерела енергії та запобігання змінам у кліматі.

АТ «Укрсиббанк» вживає низку заходів, з метою зменшення негативного впливу на навколишнє середовище.

Підтримка молодіжні - це другий напрямок. АТ «Укрсиббанк» продовжує активну взаємодію з молодіжними товариствами, дозволяючи молоді розвиватися та отримувати практику співпраці з міжнародною організацією, зокрема, через платформу «Зірки на старті». До того ж, банківська установа підтримує ініціативу щодо введення фінансової освіти підлітків та дітей.

Рис. 2.2. Організаційна структура АТ «Укрсиббанку» на 01.01.2024 р.

Третім напрямком роботи АТ «Укрсиббанк» є активна підтримка підприємців через сприяння розвитку ІТ-стартапів, у тому числі інклюзивні програми. Також банк активно підтримує підприємницькі та соціальні інновації для заохочення в Україні розвитку підприємництва. До того ж, банк для підтримки Цілей сталого розвитку ООН, долучився до Декларації про гендерну рівність та протидію домашньому насильству.

Також АТ «Укрсиббанк» веде активну підтримку розвитку місцевих проєктів і активно працює над удосконаленням в містах культурного та соціального середовища, з метою розвитку екосистем локального типу. АТ «Укрсиббанк» розглядає за основну свою стратегію «функціонувати як універсальний банк», що надає великий спектр продуктів, з використанням гнучкого та обережного ризик-орієнтованого підходу [28]. На рис. 2.3 відображено стратегію «Укрсиббанку», яка відповідає головним орієнтирам у 2022-2025 роках групи BNP Paribas.

Рис. 2.3. Напрямки виконання стратегії «Укрсиббанку»

АТ «Укрсиббанк» у 2022 році з початком повномасштабної війни своєю головною метою ставив забезпечення можливості безперебійного обслуговування усіх клієнтів: підприємців, фізичних осіб, корпоративного та великого бізнесу, а також можливість організувати максимальну безпеку своїм співробітникам та клієнтам.

АТ «Укрсиббанк» увійшов до номінації «30 стійких приватних компаній України». Він був визнаний як найбільш стійкий банк України, став одним із триумфаторів номінації «HR воєнного часу» та пройшов до рейтингу як найкращий роботодавець.

В якості одного із системних та найбільших банків України АТ «Укрсиббанк» долучився до так званого «роумінгу банкоматів» та до проєкту НБУ «POWER BANKING», що передбачав створення мережі чергових відділень банків, які можуть здійснювати свою роботу під час блекауту та обслуговувати клієнтів.

АТ «Укрсиббанк» впроваджує різноманітні програми щодо підтримки клієнтів, продовжує термін дії платіжних карток, скасовує певні комісії, приєднався до програми держави «єПідтримка», розпочинає співпрацю разом з партнером Mastercard «Дія.Бізнес» з центрами в Ужгороді, Тернополі, Полтаві, Одесі та Кривому Розі.

За сприяння BNP Paribas АТ «Укрсиббанк» задонатив через фандрейзингову платформу United24 28,8 млн грн на закупку реанімобілів, здійснює гуманітарну допомогу.

При цьому у 2023 році за підтримки АТ «Укрсиббанк» відкрилися нові «Дія.Бізнес» у містах Рівне, Луцьк та Буча, запустили пропозицію «Smart Lady» для жінок у бізнесі.

АТ «Укрсиббанк» також активно підтримує благодійні акції, пов'язані з реабілітацією захисниць та захисників, відновлення шкіл з використанням будівельного 3D-принтера, підтримує медичні заклади в країні.

АТ «Укрсиббанк» пропонує для будь-якої групи клієнтів різні типи послуг.

Так для приватних клієнтів банк пропонує широкий набір кредитних карток, депозитних та кредитних пропозицій, а також популярну програму винагород - «ЕКСТРА більше», яка за підсумками премії FinAwards 2023 є третьою програмою серед найкращих програм лояльності.

Для клієнтів малого та середнього бізнесу(МСБ) банк пропонує різні види кредитних ліній виходячи із виду діяльності, інтернет та торговий еквайринг, зарплатні проєкти для клієнтів-підприємств.

Для корпоративних клієнтів пропонуються документарні та валютні операції, огляди аналітики від експертів тощо.

Таким чином АТ «Укрсиббанк» старається задовольнити усі потреби власних клієнтів, і в залежності від бажань клієнтів - пропонує персональні послуги (рис. 2.4).

Рис. 2.4. Види послуг АТ «Укрсиббанку»

АТ «Укрсиббанк» належить до одного з провідних банків в Україні. Це підтверджується його нагородами, які банк постійно отримує. Так, у 2023 АТ «Укрсиббанк» році за підрахунками щорічної премії FinAwards, було признано найбільш стійким банком України (табл. 1.6).

Таблиця 2.2

Найстійкіші банки України на кінець 2023 року

АТ «Укрсиббанк» здобув перше місце в рейтингу найбільш стійких банків України через комплексну оцінку низки показників: збільшення депозитного портфеля, рівень стресостійкості, платіжна репутація, лояльність вкладників, ліквідність і якість активів банку, можливість підтримки із зовні В порівнянні з 2021 роком, АТ «Укрсиббанк» піднявся на два пункти верх. На кінець першого кварталу 2022 року він залишався на третьому місці. На поліпшення місця в рейтингу найбільший вплив мав показник стресостійкості: на кінець 2021 року він складав 3,6, у четвертому кварталі 2023 року - 4, 6, а наприкінці 2023 року трохи знизився до позначки 4,24.

АТ «Укрсиббанк» у рейтингу стійкості банківських установ, посів перше місце в Україні за версією інвестиційної компанії Dragon Capital та українського медіа NV [34], що здійснювався на підставі фінансових показників. Визначальним показником в цьому рейтингу для перемоги банку став норматив капіталу, який перевищує в чотири рази мінімальні вимоги, встановлені НБУ і майже удвічі - показник середній по системі.

Також при оцінці банків дуже важливим є фактор його надійності. Під надійністю банківської установи розуміти її здатність протистояти несприятливим чинникам, втім ймовірність дефолту та надійність є різними поняттями. Банківська установа, що має доволі високий рівень надійності, може наразитися на сильний вплив малопередбачуваних та негативних чинників, які можуть привести до банкрутства банку. В той час банк, що має задовільний рейтинг, буде продовжувати працювати, оскільки через збіг обставин може уникнути негативного впливу цих чинників. Також слід враховувати наявність політичних ризиків.

При складанні рейтингу найбільших українських банків (рис. 2.5) було враховано здатність банку повертати депозити без затримки, якщо у нього появляться проблеми погашення позичок, певні фінансові проблеми або буде зростати заборгованості клієнтів, а також ступінь підтримки держави та акціонерів. Так банк, що аналізується займає на початок 2024 року 5-ту сходинку у рейтингу, що доволі позитивним результатом його роботи.

Рис. 2.5. Місце АТ «Укрсиббанку» в рейтингу найбільш надійних банків України

Також важливу роль виконує фактор власника щодо поповнення ліквідних ресурсів та капіталу, що є у стресових умовах базою стійкості. Так, жоден банк, який є державним чи належить міжнародним фінансовим групам, у тому числі аналізований банк, не був визнаний як неплатоспроможний.

2.2 Аналіз динаміки і структури кредитних операцій АТ «Укрсиббанку»

Аналіз банківського кредитного портфеля виступає важливим інструментом з таких причин:

1. Оцінка ризику кредитних операцій. Аналіз банківського кредитного портфеля дозволяє банкам оцінювати ризик, що пов'язаний з їх виконанням кредитних операцій. Він допускає виявлення кредитів, що мають зростаючий рівень ризику неплатоспроможності, заборгованість та порушення умов договору кредитування. Через це банки мають можливість своєчасно приймати належні заходи з метою скорочення ризиків та відвертання можливих втрат.
  2. Управління залученими ресурсами. Цей вид аналізу допомагає банкам для фінансування кредитів встановлювати потребу в ресурсах. Він допускає встановлення оптимальної структури джерел фінансування та розподіл залучених ресурсів за різними видами кредитних операцій.
  3. Виявлення в кредитному портфелі уразливих місць дозволяє обчислювати сектори з найбільш високим ризиком, клієнтів, що мають проблеми з платоспроможністю або їх кредити є недостатньо забезпеченими. Отже, банк може використовувати заходи з метою покращання якості банківського кредитного портфеля та скорочення можливих збитків.
  4. Стратегічне управління та планування дозволяє розкривати для розвитку кредитної діяльності потенційні можливості, встановлювати стратегію та мету, а також підкреслювати ризики та обмеження, що пов'язані з банківськими кредитними операціями. Втім, при аналізі банківського кредитного портфеля можуть виникати певні проблеми. Одною з яких виступає недостатня якість інформації, оскільки інформація може бути неповною або недостовірною. Також деяка інформація має обмежений доступ, що обтяжує оцінку ризику та можливість виявлення проблемних активів. Аналіз банківського кредитного портфеля може містити в собі методи вартості ризику та складні моделі. Це потребує доцільної експертизи та ресурсів для їх застосування та розробки.
- З метою вирішення поставлених проблем необхідно вдосконалювати системи зберігання та збору інформації, застосовувати автоматизовані системи для забезпечення точності та повноти інформації. З метою забезпечення доступності інформації та обміну нею, банківські установи можуть здійснювати співробітництво з іншими банками. Також банківські установи мають постійно вдосконалювати та розвивати аналітичні моделі з метою оцінки ризику кредитних операцій та визначення проблемних активів. Це може бути пов'язане з використанням машинного навчання, статистичних методів та штучного інтелекту. Актуальним є забезпечення ефективного управління ризиками, поглиблюючи механізми контролю, досліджуючи технологію ризик-менеджменту та здійснюючи регулярний моніторинг банківського кредитного портфеля. В результаті цих дій банку зможе мінімізувати потенційні негативні результати від проблемних активів.

На підставі даних фінансової звітності виконаємо аналіз кредитних операцій АТ «Укрсиббанку» за 2023-2023 роки. В табл. 2.3 буде подано динаміку обсягів наданих кредитів іншим банкам та клієнтам.

Як видно з результатів аналізу табл. 2.3 у 2023 році ситуація суттєво погіршилась і сума наданих кредитів клієнтам знизилась на 3509525 тис. грн. або на 23,80.

Таке скорочення є для банку негативним явищем, оскільки свідчить про можливе зниження дохідності банку. При цьому така динаміка пояснюється початком бойових дій на території України і як наслідки - скорочення кредитних програм банку.

Таблиця 2.3

Аналіз динаміки кредитів та авансів клієнтів та банків АТ «Укрсиббанку» за 2022 - 2023 рр.

Строкові кредити, що були надані іншим банкам у 2023 р. в порівнянні з 2022 роком також суттєвим чином знизилась 379878 тис. грн або 25,71%, що також є результатом роботи банку в умовах воєнного стану, занепаду економіки та скорочення міжбанківських взаємовідносин. Наочно динаміку кредитного портфеля банку подано на рис. 2.5.

Рис. 2.5. Динаміка кредитного портфеля АТ «Укрсиббанку» за 2023-2023 роки

З метою подальшого поліпшення ситуації АТ «Укрсиббанку» може сконцентруватись на покращанні процесу кредитування та вироблення більш дійової кредитної політики для залучення нових клієнтів та зросту кредитної активності. Також слід здійснювати ретельну оцінку кредитного портфеля та застосовувати низку заходів для відшкодування можливих кредитних збитків, до яких належить формування вимог до забезпечення та відповідних резервів.

Також слід проаналізувати кредитний портфель АТ «Укрсиббанку» за станом погашення кредитів, наданих клієнтам (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Аналіз кредитного портфеля АТ «Укрсиббанку» за станом погашення кредитів, наданих клієнтам за 2022-2023 рр.

Результати проведеного аналізу дозволяють зазначити таке щодо прибутковості банківського кредитного портфеля та рівня ризику та вивчити низку заходів з метою поліпшення фінансового та економічного стану банку, що аналізується.

Провівши всебічний аналіз наданих клієнтам кредитів, стає очевидною ситуацію, що ситуація з простроченими кредитами у 2023 році значно погіршилась. У 2022 р. році обсяги прострочених кредитів зменшилась на 8267706 тис. грн, що складає 94,13 %. Це є свідченням погіршення управління банківським кредитним портфелем, а саме неефективної оцінки платоспроможності позичальників та підходів щодо уникнення ризику простроченості. Обсяг кредитів, де термін простроченості складає 1-30 днів, зменшився, що є позитивною динамікою, і є свідченням зниження ризику простроченості зразу після видачі кредиту. Це може бути результатом поліпшення кредитного моніторингу та своєчасного втручання з метою зменшення проблемних ситуацій.

Кредити, прострочені на 31-60 днів також мають тенденцію до зменшення на 91,05 %. У кредитів, де прострочка складає 61-90 днів простежується така сама ситуація - скорочення складає 16348 тис. грн.

Це може вказувати також на використання ефективних заходів щодо зменшення ризиків прострочених кредитів та врегулювання проблемних кредитів.

Об'єм кредитів, що мають статус зі статусом дефолту у 2022 році значне зменшився на 5,40 %. Втім, кредити, що мають статус дефолту,

ураховуючи загальну суму наданих кредитів, складають одну п'яту всього обсягу, що може вказувати на наявність істотних ризиків дефолту і необхідності подальшого вдосконалення оцінки кредитоспроможності клієнтів та здійснення контролю за платежами, з метою зменшення цих ризиків ще більше. Також слід проаналізуємо динаміку непрацюючих кредитів АТ «Укрсиббанк», в порівнянні з іншими банками, результати якої подано на рис. 2.6.

Рис. 2.6. Місце «Укрсиббанку» в обсязі непрацюючих кредитів на початок 2023 року

Як свідчать дані рис. 2.6. «Укрсиббанк» посідає 14 сходинку за показником непрацюючих кредитів у сумі 2546 млн. грн., що є доволі непоганим показником. При цьому у банківському секторі на початок 2023 року частка непрацюючих кредитів (NPL) в цілому зросла до 38%.

Рис. 2.7. Частка непрацюючих активів АТ «Укрсиббанк» в кредитному портфелі

При цьому частка непрацюючих кредитів в порівнянні з іншими банками України є доволі незначною і складала 17, 8% на початок 2023 року. В той час як по державним банкам цей показник складав в середньому 50% Лідерами за цим показником був АТ «Приватбанк» - 58.7% та АТ «Ощадбанк» - 43,6% непрацюючих активів (див. рис. 2.7). Втім організація належної роботи банку, збільшення обсягів наданих клієнтам кредитів та зростання прибутку є результатом ефективного управління проблемними активами банку.

РОЗДІЛ 3. Напрями вдосконалення системи управління кредитним портфелем банку

3.1. Напрями збільшення дохідності кредитних операцій АТ «Укрсиббанку»

Кожному суб'єкту господарювання є актуальним отримання прибутку та продовження розвитку своєї діяльності. В даному випадку не є виключенням банківські установи. До того ж, банки є вагомими учасниками в будь-якій країні її економічної системи. Тому, актуальний є постійне проведення моніторингу та аналізу діяльності та впровадження різних напрямів поліпшення дохідності цих суб'єктів. Як було визначено вище, АТ «Укрсиббанк» являє собою абсолютно платоспроможну та ліквідну фінансову установу. Доходи банку, що досліджується в цій роботі значно переважають його витрати та дозволяють забезпечити незмінний ріст кожного року прибутку. Також було встановлено, що в період з 2022 по 2023 рік АТ «Укрсиббанк» залежав від позикових ресурсів, але ураховуючи специфіку роботи банківських установ та визначені коефіцієнти фінансової стійкості, банк продовжує залишатися фінансово стабільним. АТ «Укрсиббанк» дотримується практично усіх нормативів ризиків кредитного портфеля, що є ознакою стабільного та збалансованого портфеля.

На підставі проведеного аналізу, слід запропонувати різні напрями вирішення проблем, на які наражався «Укрсиббанк» в 2022-2023 роках (рис. 3.1). Отже, з огляду на фінансові показники роботи банку, банку варто сконцентруватися на зростанні комісійних доходів через розвиток нових послуг та продуктів, які клієнтам будуть цікаві. Банку необхідно оптимізувати свої витрати, особливо адміністративні та операційні витрати, через запровадження ефективних технологій та процесів. Також доречно сконцентрувати увагу на підвищенні ефективності операцій з фінансовими інструментами та іноземною валютою за справедливою вартістю. Реалізація цих заходів дозволить допомогти банківській установі забезпечити стабільний та підвищити його прибутковість у майбутньому.

Рис. 3.1. Напрями збільшення дохідності кредитних операцій

Також, на підставі аналізу банківського фінансового стану за допомогою методу коефіцієнтів, слід:

- вдосконалити управління пасивами та активами для збалансування кількості короткострокових зобов'язань та ліквідних активів;
- заздалегідь планувати та управляти касовими коштами з метою забезпечення своєчасного погашення усіх зобов'язань;
- наростити рівень фінансової самостійності через залучення додаткового капіталу або зростання резервів та прибутковості;
- провести постійну оцінку та моніторинг кредитного портфеля з метою визначення ризикових активів та прийняття відповідних заходів, спрямованих на їх зменшення;
- оптимізувати та аналізувати витрати банку з метою поліпшення показника рентабельності витрат;
- постійно збільшувати ефективність застосовування активів через зростання доходності активів банків або скорочення вартості керівництва активами;
- вдосконалювати в управлінні банком систему його фінансового контролінгу.

В роботі банківських установ, вдосконалення системи фінансового контролінгу є вагомим часткою в процесі виявлення недоліків у їх фінансовій та операційній діяльності, беручи до уваги також управління грошовими потоками та розуміння спрямувань для покращання роботи банків. Впровадження системи фінансового контролінгу сприяє також управлінню банківською фінансовою стійкістю, уникненню ризиками, отриманню позитивних фінансових результатів в банківській діяльності та забезпеченню на фінансовому ринку високого рівня конкурентоспроможності [37, с. 63].

Також важливим напрямком зростання дохідності кредитного портфеля на базі оцінки банківських кредитних операцій слід вважати мінімізацію кредитних ризиків. До методів щодо мінімізації кредитних ризиків відносять: диверсифікація кредитного портфеля; кредитний скоринг; створення резерву [38, с. 86]. Так, як у 2023 році в АТ «Укрсиббанк» відбулося значне скорочення непрострочених кредитів, то необхідним заходом є поновлення процесу оцінки кредитоспроможності для забезпечення найкращого варіанту прогнозування ризиків та максимальне зниження можливості настання дефолту за кредитними операціями. Потрібно також підтримувати співпрацю з клієнтами, слід консультувати клієнтів з питань виконання зобов'язань з кредитування, що буде сприяти доречному погашенню кредитів.

Банку слід звертати увагу на сектори, де визначено найбільший ризик неплатоспроможності та запроваджувати додаткові заходи для скорочення у цих галузях обсягів непрацюючих кредитів. Цього також можна добитись використовуючи метод диверсифікації кредитів, тобто розширення в інших секторах кредитної активності. У разі кризи це дозволить знизити ризик неповернення кредитних коштів в визначеному секторі. Відзначаючи нестабільність політичної ситуації, доволі важливим є нарощення суми резервів, що формуються з метою покриття очікуваних збитків від кредитних операцій банку на той випадок, коли клієнт не може покривати свою заборгованість через втрату активів та доходів через збройний конфлікт з росією.

АТ «Укрсиббанк» має продовжувати також активну політику щодо відновлення активів, що спрямована на регулювання непрацюючих кредитів і скорочення їхнього обсягу. Підсилення моніторингу галузей, що є ризиковими дасть можливість вчасно реагувати на перемини

в економічному просторі та приймати належні заходи для скорочення ризиків. Банківська установа також може створювати механізм з метою постійного аналізу тенденцій на ринку і прогнозу змін в економіці. Це дасть можливість банківській установі приготуватися до потенційних змін і приймати аргументовані рішення з приводу розподілу кредитних коштів. З метою визначення додаткових напрямів збільшення доходності кредитних операцій банківській установі раціональним є проведення SWOT-аналізу (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Результати проведеного SWOT - аналізу АТ «Укрсиббанк»

За результатами аналізу типових проблем фінансової та економічної банківської діяльності на основі проведення SWOT-аналізу, слід зазначити наявність можливих варіантів їхнього вирішення: запровадження інновацій, покращення і коригування комунікаційної та цінової політики банку, розширення переліку послуг, що надаються клієнтам, підняття рівня кваліфікації службовців, відновлення мережі банкоматів та відділень; пошук нових клієнтів через розвиток маркетингових стратегій.

Значну роль у процесі кредитування відіграє плідна організація роботи по видачі кредитів та забезпечення контролю за їх поверненням. З метою оптимізації кредитного процесу, слід модернізувати нормативні документи, які регламентують умови надання кредитів і контролю за їх поверненням, а саме: систему прийняття відповідних рішень кредитним комітетом; загальні положення; процедуру роботи банку з позичальником; механізм оформлення договору кредитування; порядок нарахування процентів; механізм повернення наданих кредитів; порядок погашення та надання кредиту; процедуру контролю банку за поверненням кредиту; процедуру зберігання кредитних справ та претензійної роботи.

До ще одного вагомого напрямку збільшення доходності кредитного портфеля АТ «Укрсиббанк» належить їхня маркетингова стратегія. Маркетингова стратегія в банківській установі визначає виробничу та збутову банківську політику засобами маркетингу, які засновані на співпраці банку з постачальниками, клієнтами, конкурентами тощо.

При цьому суб'єкту необхідно дотримуватися таких принципів:

- 1) безперервно розвивати свою продуктову політику (модернізувати існуючі та досліджувати нові послуги та продукти банку);
- 2) налагоджувати власну цінову політику, з урахуванням стану економіки в державі, фінансового стану банку та ринкових тенденцій;
- 3) забезпечувати вигідну політику збуту, вишукуючи сучасні та найбільш вигідні канали розподілу й збуту власної продукції;
- 4) модернізувати комунікаційну політику, враховуючи бажання та скарги клієнтів.

ВИСНОВКИ

За результатами виконання дослідження, було отримано такі результати.

1. Кредитними операціями слід вважати сукупність усіх фінансових операцій. Їхня сутність полягає у видачі банком грошей під певні відсотки на визначених умовах. Кредитні операції належать до найбільш ризикованих операцій серед низки операцій, що здійснює банк. При видачі кредитів банківські структури мають здійснювати оцінку кредитоспроможності потенційних позичальників та розраховувати можливий рівень кредитних ризиків. З метою оцінки якості портфеля кредитів використовують різноманітні фінансові показники: прибутковість портфеля кредитів; загальний показник якості кредитного портфеля, політика ризиків, якість управління кредитним портфелем, наявність достатнього обсягу сформованих банківських резервів з метою покриття потенційних збитків за кредитними операціями.

2. До інформаційних джерел аналізу кредитного портфеля банків належить: бухгалтерська та фінансова звітності, аналітичні дані щодо позичальників, дані, отримані від НБУ та оприлюднена рейтинговими агентствами. Основним фактором, що може негативно впливати на ефективність банківської діяльності є кредитний ризик.

Аналіз ризиків буває як якісним так і кількісним, і містить аналіз ймовірності дефолту, експозиції під ризиком та формату втрат. В умовах роботи банків при запровадженні в Україні воєнного стану, регулятор змінив підходи до оцінки кредитного ризику, в тому числі зм'якшивши певні нормативи та вимоги. До того ж, банківські установи повинні продовжувати подання та формування фінансової звітності.

3. Аналіз в роботі проводився за інформацією АТ «Укрсиббанк». Ця банківська установа працює з 1990 року на ринку України і надає своїм клієнтам фінансове обслуговування високої якості відповідно до європейських стандартів. Він обслуговує середній, малий та роздрібний бізнес, корпоративних клієнтів, через надання широкого спектру послуг. У 2022-2023 роках банк продемонстрував збільшення низки фінансових показників, у тому числі - прибутку. Не дивлячись на існуючі труднощі, викликані у 2022 році російською агресією, банківські фінансові результати також покращилися в порівнянні з попередніми періодами.

АТ «Укрсиббанк» у рейтингу найбільш стійких банків займає перше місце в Україні, а також продовжує залишатися лідером у рейтингу найбільш надійних банків.

4. Аналіз кредитних операцій «Укрсиббанку» показав, що у 2022-2023 роках ситуація погіршилась і сума наданих кредитного портфеля банку знизилась на 3889403 тис. грн. або на 25,71%. Таке скорочення для банку є негативним явищем, оскільки може привести до зниження доходності банку. Найбільшу питому вагу складають кредити та аванси юридичним особам, ФОП та фізичним особам, хоча їхній обсяг скоротився на 23,80%.

За результатами аналізу динаміки непрацюючих кредитів АТ «Укрсиббанк», в порівнянні з іншими банками стало відомо, що аналізований банк посідає 14 сходинку за показником непрацюючих кредитів у сумі 2546 млн. грн., що є доволі непоганим показником. При цьому у банківському секторі на початок 2023 року частка непрацюючих кредитів (NPL) в цілому зросла до 38%. При цьому частка непрацюючих кредитів в порівнянні з іншими банками України є доволі незначною і складала 17,8% на початок 2023 року.

5. Серед напрямів збільшення доходності кредитного портфеля АТ «Укрсиббанк» слід відзначити такі: концентрація на оптимізації витрат та підвищенні доходів; вдосконалення управління пасивами та активами банку; запровадження новітніх банківських продуктів, мінімізація кредитних ризиків.